

ОДОБРЯВАМ:

СТЕФКО БУРДЖИЕВ /П/

Областен управител на област Русе

ПРОТОКОЛ

№ 2/02.06.2015 г.

**от заседание на Постоянна секторна комисия в областта на земеделието,
рибарството и аквакултурите**

Днес, 02.06.2015 г., от 15.00 ч. в Зала 1 на Областна администрация - Русе се проведе редовно заседание на Постоянната секторна комисия в областта на земеделието, рибарството и аквакултурите.

От всички 36 членове присъстваха 24. Налице бе необходимият кворум за провеждане на редовно заседание. Същото се протоколира от г-жа Надежда Шанова – старши експерт в Областна администрация и секретар на Комисията.

Г-н Станимир Станчев – Заместник областен управител и председател на Комисията откри заседанието и преди да премине към дневния ред представи на вниманието на присъстващите информация за предприетите действия, следствие на проведена среща на 24 февруари 2015 г. с пчелари, авиатори и земеделски производители:

- На 2, 8 и 16 април 2015 г. са проведени работни срещи със земеделски производители, пчелари и авиационни оператори в общините Ветово, Иваново и Бяла, протоколите от които са изпратени до членовете на Комисията по електронен път;

- Изготвено и изпратено писмо до Министъра на земеделието и храните и Председателя на Парламентарната комисия по земеделие и храните относно повдигнат проблем от г-н Милен Петров – председател на Областния браншови пчеларски съюз „Русчуклия“, във връзка с издаване на разрешения за разполагане на пчелините върху пасища публична общинска собственост. До момента не е получен отговор;

- Изготвено и изпратено е писмо отново до Министъра на земеделието и храните и Председателя на Парламентарната комисия по земеделие и храните, след съгласуване с Областна дирекция по безопасност на храните, с предложение за хармонизиране на законовите разпоредби.

- На 27 май 2015 г. в Зала 1 на Областна администрация Русе е проведена информационна работна среща съвместно с г-н Веско Симеонов – Началник на Териториално звено Русе към Изпълнителната агенция по лозата и виното. Срещата беше на тема “Нови правила за засаждане на винени лозя от 2016 година и информация за Националната програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор на България за винарските 2014 – 2018 години”. Протоколът от информационната среща е публикуван на електронната страница на Областна администрация Русе в раздел „Комисии и съвети“.

С оглед изнесената информация, г-н Станчев информира, че решенията, взети на предходното заседание на Комисията са изпълнени и запозна присъстващите с предварително предложения *дневен ред*, който след гласуване се прие единодушно:

1. Състояние на секторите „Зърнопроизводство” и „Маслодайни култури” – ефективност на подпомагането през периода 2007 – 2013 г. и обсъждане на проблемите в тях;

Докладват: представители на общините в Област Русе.

2. Проблеми, свързани със заболявания на животните, растенията и безопасността на храните през 2014 г.

Докладва: д-р Атанас Атанасов – началник отдел „Здравеопазване на животните“ при Областна дирекция по безопасност на храните – Русе.

3. Разни.

Докладват: членовете на Комисията.

Г-н Станчев премина към първа точка от дневния ред Състояние на секторите „Зърнопроизводство“ и „Маслодайни култури“ – ефективност на подпомагането през периода 2007 – 2013 г. и обсъждане на проблемите в тях и даде думата на представителите на общините в област Русе.

Първи взе думата **г-н Тихомир Илиев – младши експерт в отдел СДЗП към община Русе**. Той поясни, че от общата обработваема площ в община Русе, най-голям дял заемат зърнените култури, като от тях се отглеждат зърнено-житни, зърнено-бобови и фуражни култури. За периода 2007-2013 г. се наблюдава ръст в ожънатите площи зърнено-житни, сред които пшеница, ечемик (зимен и пролетен), овес и царевица. За сравнение през 2007 г. са ожънати 142 298 дка, а през 2013 г. площите са нараснали с 9 986 дка. Засетите площи с ечемик бележат спад, което се дължи на намаляващия брой животни и консумация на груб фураж. От общата площ на зърнено-житни култури като фуражен грах, фасул и леща бележат спад в количеството ожънати площи.

Важно място на зърнените култури се определя от редица техни особености, които ги правят по-привлекателни за отглеждане. Такива особености са ниското им водно съдържание, което ги прави транспортабилни – тази особеност позволява повсеместното им отглеждане; силна зависимост от природните условия и главно от почвите и климата; запазват продължително време посевните си качества, ако бъдат съхранявани при подходящи условия; предлагат относително благоприятни условия за механизизирана обработка, защото не изисква напояване, окопаване и други трудоемки дейности – това ги прави независими от фактора „трудови ресурси“; важно предимство пред останалите култури е високата им рентабилност.

При маслодайните култури през разглеждания период също се наблюдава ръст. Увеличава се интересът към рапицата и кориандъра. Отглеждането на тези технически култури позволява по-рационалното използване на обработваемите площи на Общината, тъй като те имат по-високи доходи от 1 дка в сравнение със зърнените култури и трайните насаждения. Черноземните почви на територията на Община Русе са подходящи за отглеждането на слънчоглед, рапица и кориандър. Основната маслодайна култура е слънчогледът. Той дава възможност за механизизиране на повечето от дейностите по отглеждането му, поради което работната сила няма голямо влияние. Рапицата е също важна техническа маслодайна култура. Полученото от преработката ѝ масло се използва за храна и като суровина в химическата промишленост (при производството на сапун и др.) Зелената маса и къспето при преработка се използват като фураж в животновъдството. Рапицата се сее през месец септември, реколтата се прибира през месец май и юни. Освободените от нея площи се засяват обикновено с фуражна царевица.

На база анализа на тенденциите и процесите в секторите „Зърнопроизводство“ и „Маслодайни култури“, могат да бъдат обобщени следните изводи:

✓ Природните дадености на региона са благоприятни за развитието на растениевъдството в секторите „Зърнопроизводство“ и „Маслодайни култури“;

✓ Зърнените култури имат изключително важно значение в биологичното земеделие. Техните предимства за отглеждане са: лесна агротехника, борба с плевели, болести и неприятели чрез рационални сеитбообръщения и други мероприятия;

✓ Отглеждането и трайната тенденция за нарастване на заетите площи маслодайни култури е мотивирано от факта, че някои от тях след преработка участват в износа. Тези и редица други факти доказват важното им място в структурата на растениевъдството.

Г-н Станчев благодари на г-н Илиев за изнесената информация и даде думата на **г-н Йордан Игнатов** – младши експерт **ООССТТТЗП към община Борово**.

Г-н Игнатов информира присъстващите за тенденцията от последните години, която е намаляване производството на зърнени култури и увеличаване площите със слънчоглед. Отглежданите зърнени култури са пшеница (с най-голяма площ), царевица и ечемик. С всяка следваща година се наблюдава увеличаване на засетите площи с пшеница. През 2014 г. производството възлиза на 20 909 тона на площ от 44 881 дка. От 2012-2015 г. се бележи повишаване на засетите площи от ечемик и царевица на територията на общината.

От маслодайните култури, най-много се произвеждат слънчоглед и рапица. За 2015 г. се наблюдава по-малко засети площи със слънчоглед, спрямо предходни години. За периода 2012-2014 г. се наблюдава повишение на средния добив от производство и увеличаване на засетите с рапица площи.

Г-н Игнатов отбеляза няколко проблеми в отрасъла:

✓ Съществуващата образователно-квалификационна структура на заетите лица, влияе негативно върху ефективността на производството в отрасъла, спазването на технологичните процеси, въвеждането на модерни технологии. Това е и причината за недостатъчното усвояване на средствата по финансови програми и фондове. Ако съществуващото положение не се промени, това ще бъде фактор, ограничаващ достъпа на земеделските производители от общината до мерките, които ЕС предвижда за развитие на земеделието;

✓ Отглеждането на зърнени и технически култури на големи площи, води до малък брой заети работни места в селското стопанство;

✓ Незадоволителните условия на труд и липсата на перспектива за работа и живот на село, водят до повишена миграция на младите хора.

След изнесената информация, **г-н Станчев** даде думата на **г-н Стоян Иванов** – **началник отдел „ОССПЕ“ в община Бяла**.

Г-н Иванов запозна членовете на Комисията със състоянието на секторите „Зърнопроизводство“ и „Маслодайни култури в община Бяла, като уточни, че площите заети със пшеница през 2014-2015 стопанска година е 63076 дка, което представлява 33.23% от общата обработваема площ. Традиционно, делът на ечемика заема около 5% ,9472 дка. Производството на царевица за зърно бележи ръст като през стопанската 2013- 2014г. е 24874 дка , което е 13 % от обработваемата земя.

Маслодайните култури заемат относително голям дял от общото земеделско производство. Те главно са представени от маслодаен слънчоглед, който през 2013-2014 стопанска година беше разположен върху 43482 дка и е на второ място след пшеницата и маслодайната рапица 16249 дка. Напоследък маслодайните култури и царевицата отбелязаха ръст в заеманите площи главно поради факта, че те станаха суровина за производството на био-горива.

Правейки анализ на състоянието на земеделието неминуемо стигаме до извода за ръста на различните земеделски култури. То се обуславя от природно климатичните условия, подобрената материално техническа база, използване на съвременната агротехническа наука, обезпечението с висококвалифицирани кадри и се стигне до

субсидирането и финансовото обезпечаване на земеделското производство. Добивите бележат ръст и устойчивост. Така например пшеницата е от около 460 кг. от декар, ечемика 500 кг., царевицата около 800 кг., рапицата 375 кг. от декар и слънчоглед 250 кг/дка.

Дребните земеделски производители обработват 6% от обработваемата земя. Земеделските производители, обработващи земя от 500-3000 дка, са най-многобройни и обработват 31% от земята, а големите земеделски стопанства обработват близо 63 % от общата обработваема земя.

От присъединяването си към Европейския съюз през 2007 г. България прилага принципите и законодателството на общата селскостопанска политика в областта на земеделието и предоставя директни плащания по Схемата за единно плащане на площ от бюджета на Европейския фонд за гарантиране на земеделието. Оказаната директна подкрепа на земеделските стопани е била много полезна и заедно с възможностите на Програмата за развитие на селските райони са се създали предпоставки за модернизирването и развитие на земеделието. От това са се възползвали голяма част от местните земеделци, които коренно са преобразили техническите си паркове, чрез закупуване на нова, високопроизводителна и ниско енергоемка техника. Старите складове са заменени със съвременни силосни стопанства, където добитата продукция се съхранява по най-добрия начин.

Зърнопроизводството е съобразено с последните достижения в аграрната наука със широко приложение на съвременните торове и препарати за растителна защита. Днес нашата земеделска продукция отговаря на съвременните стандарти и намира подходящо място както на вътрешния така и на европейския пазар.

В заключение г-н Иванов отбеляза, че селскостопанската политика в общината трябва да е в унисон с новата селскостопанска политика на Европейския съюз, като се води непрестанна борба за създаване по приемливи условия за живот в селските райони и насочване усилията към производството на екологично чисти продукти.

Поради отсъствието на представители на останалите общини, **по втора точка от дневния ред „Проблеми, свързани със заболявания на животните, растенията и безопасността на храните през 2014 г.“**, г-н Станчев даде думата на д-р Атанас Атанасов – началник отдел „Здравеопазване на животните“ при Областна дирекция по безопасност на храните – Русе.

Д-р Атанасов презентира информация за проблемите, свързани със здравеопазване на животните, растенията и безопасността на храните през 2014 г., като обърна внимание предимно на няколко заболявания по животните и растенията.

Най-сериозният проблем по здравеопазване на животните през 2014 г е болестта син език по преживните животни. За четири месеца заболяването (1 юли- 30 октомври) се разпространява в цялата страна, като прониква в Македония, Сърбия, Албания, Босна и Херцеговина, Черна Гора, Косово, Румъния и Унгария, най-вероятно от Гърция. Уникалните климатични условия, свързани с огромните валежи, са способствали за размножаването на куликоидите, които са вектори на причинителя;

За около 120 дни вирусът на синия език се придвижва на разстояние над 1000 км и е обхванал 11 държави. За разлика от други екзотични болести рутинните ветеринарни мерки при синия език не са ефикасни. В тази връзка са абсолютно неоснователни обвиненията към БАБХ за недостатъчно ефективни мерки за ограничаване и ликвидиране на СЕ.

Друга болест по животните е африканската чума по свинете. В началото на 2014 г. тя прониква на територията на ЕС, последователно в Литва (10 епизоотични огнища), Полша (17), Латвия (94) и Естония (3) и независимо от предприетите мерки обхваща все по-големи територии. Вирусът е проникнал от Русия и Беларус.

Опитът показва, че се създава ензоотичност при дивите свине, които поддържат вируса, който периодично заразява домашни свине. В Латвия е установена и класическа чума по свинете.

Шарката по овцете и козите продължава да е проблем в Северна Гърция (106 епизоотични огнища) и Европейската част на Турция – засегнати са и области граничещи с България - Текирдаг, Едирне и Киркларели. От началото на 2014 г. в Турция са установени 475 епизоотични огнища на шап, причинени от серотиповете О, А и Азия 1.

В Централна Турция е установен заразен нодуларен дерматит по говедата- Lumpy skin disease.

За първи път в Румъния бе установена спонгиформна енцефалопатия по говедата.

Туберкулозата по говедата представлява проблем в няколко Европейски държави - Обединеното кралство, Испания, Италия, Холандия, Белгия и Ирландия. В България са установени 8 епизоотични огнища – 5 в Разградска област и по едно в Кюстендилска, Габровска и Кърджалийска области. През 2012 г ЦОР направи епизоотологичен анализ на туберкулозата по говедата в България за периода 1972- 2011 г. Въз основа на този анализ е направена прогноза за заболяването за 2013, 2014 и 2015г - съответно 2, 5 и 7 епизоотични огнища, което на практика съвпада със сегашната ситуация.

Относно храните, д-р Атанасов сподели, че нарастват случаите на хранителните инфекции причинени от консумация на храни от неживотински произход - 10% от хранителните взривове, 26% от заболелите хора, 35% от хоспитализациите и 46% от смъртните случаи в ЕС. Като водещи фактори на предаване са салати, луковици, кълнове, клубени, стъбла, сушени домати, пъпеши и бобени кълнове. В научно становище на ЕФСА /европейска агенция по безопасност на храните/ са идентифицирани рисковите фактори за контаминация, включително производствените системи, специално качеството на поливните води. Препоръчва се въвеждането на микриобиологични критерии за хигиенна преценка за салмонела и норовируси при дребни горски плодове. През 2013 г в 11 ДЧ са установени 1 315 случая на хепатит А, като източник на инфекция са замразени горски плодове с произход от Канада, Полша, България и Сърбия. По-късно тази инфекция бе установена в Дания, Швеция и Норвегия причинена от замразени ягоди от Мароко и Египет.

Мидите се очертават като най-рискови по отношение на микроорганизми и токсини храни – салмонела, норовируси, колибактерии, морски биотоксини.

Относно гъбните и бактериални заболявания при растенията, обилните валежи причиняват повсеместното им развитие. Масово се появиха брашнестата мана, кафявата и жълтата ръжда, ранното и късно кафяво гниене, бяла ръжда, бактериалната сачмянка, къдравостта по костилковите овошки, маната и оидиума по лозята, алтернарията по зеленчуковите култури. На места с по-обилни валежи и по-продължително захлаждане, загубите от обикновената мана са до 100%.

Изминалата стопанска година е една от най-сложните от десетилетия насам по отношение болестите по културните растения.

Поради увеличението на третирането с пестициди възникнаха проблеми свързани с повишените им количества - диокарбамати в ориз, фосмет в портокали, диметоат в круши, хлорпрофам в зеленчуково пюре, тиофанатметил в марули, хлорпирифос в краставици и пшеница.

Изминалата стопанска година е една от най-сложните от десетилетия насам по отношение болестите по културните растения. Поради увеличението на третирането с пестициди възникнаха проблеми свързани с повишените им количества - диокарбамати в ориз, фосмет в портокали, диметоат в круши, хлорпрофам в зеленчуково пюре, тиофанатметил в марули, хлорпирифос в краставици и пшеница. Повишени количества пестициди бяха установени в броколи от Китай, патладжани от Доминиканската република, портокали и грейпфрут от Египет, грах и фасул от Кения, мента от Мароко, люти чушки от Тайланд, чушки о димати от Турция, мента и магданос от Виетнам.

Нотификации в системата RASFF през 2013 г.:

- Най-голям брой са нотификациите регистрирани за норовируси – 13. Основно се установят в стриди (9), миди (2) и малини (2). Държавите на произход са Франция – 6, Испания – 2, Холандия – 1 и Полша – 2.

- На второ място се нарежда отравянето с хистамин – 10 нотификации. Най-често се установява в риба тон – 7, аншоа – 2 и сардини – 1. Най-висок е броят на нотификации за Испания – 6.

- На трето място са нотификациите за наличието на Хепатит А вирус – 7. Този вирус най-често е установяван в горски плодове – 4 и морски дарове – 2. В доклада е посочен хранителен взрив в Ирландия, без да се посочва източника на заразяването. Другите държави, от които произхождат горските плодове са Италия (3), Белгия (1), Словения (1), Франция и Холандия (1), и Мароко и Египет (1).

- На четвърто място се нарежда наличието на Salmonella – 4 нотификации. Установена е в хранителна добавка, съдържаща зелено водорасло, в яйца, в шунка и пилешко филе. Държавите на произход са Швейцария (със суров материал от Китай), Испания, Англия (с материал от Дания) и Тайланд.

По отношение на държавите, от които произхождат храни с последващи нотификации води Китай- 433, следват Индия 257, Турция- 226, Бразилия и Испания по 187, Полша 163, Франция- 120, Италия- 105, Холандия- 10, САЩ- 101. България е на 27 място с 22 нотификации.

Г-н Станчев благодари на д-р Атанасов за изчерпателната информация и даде думата на присъстващите за мнения и въпроси.

Думата взе **г-н Стефан Арнаудов – председател на Българска браншова пчеларска експортна асоциация** и попита по какви причини няма в доклада информация за заболяванията по пчелите.

Д-р Атанасов отговори, че на провешите се срещи по общини с арендатори, авиатори и пчелари, за които докладва в началото на заседанието г-н Станчев, се дискутираха задълбочено проблемите в сектора, предприеха се мерки и се изготвиха писма до Министъра на земеделието и храните и Председателя на Парламентарната група по земеделие и храните в Народното събрание. На тези срещи той достатъчно е обяснявал за различните болести по пчелите. Д-р Атанасов още веднъж помоли пчеларите да споделят опит и ако е възможно да дават предположения и съмнения за причините, които довеждат до т.нар. „празен кошер“, защото Областна дирекция по безопасност на храните Русе трябва да изготви доклад по този проблем до Министерството на земеделието.

Д-р Атанасов сподели безпокойството си относно неизкупуването на краве мляко от няколко дни в община Ветово. Това дава предпоставка на хората да продават своите крави.

На въпросът отправен към него, дали ще се прави повторна имунизация на овцете против син език, той отговори, че ще се имунизират само едрите преживни животни.

Г-н Станчев благодари на д-р Атанасов за представената презентация и провешата се дискусия по темата и даде думата на г-н Иван Караиванов.

Г-н Иван Караиванов – председател на регионалния съюз на фермерите "Дунавско зърно" изрази мнение, че тази година има типично за Русенска област засушаване и това е предпоставка за сериозни тревоги относно отглеждането на пшеницата, ечемика и рапицата. Той поясни, че напоследък западните фирми са открили офиси в България, които разполагат с много средства, силна кампания за техни

препарати, сортове пшеница, царевица и слънчоглед. Всичко това е довело до засяване на чуждестранни сортове, а не български. Слънчоглед се сее не повече от 5% български сортове, царевица – не повече от 10%, пшеница – не повече от 60%. Мнението е, че в България са навлезли тези сортове, защото са произведени от добри селекционни фирми, с огромен научен капацитет, но са създадени за условията на Германия, Австрия, Франция, а при нас климата не е подходящ. Необходимо е години наред да бъдат изпитвани тук, за да бъдат масово приложени. През последните 15 години Турция е съумяла да внесе някои българските сортове, които по нищо не отстъпват от западните, като турските институти установили, че тези сортове са пригодени и за техните климатични условия.

В заключение **г-н Караиванов** апелира към всички да използват български сортове, като статистиката е, че болести за тази година има само по западните.

Г-н Станчев благодари на г-н Караиванов за изразеното мнение. Преди да закрие заседанието поради изчерпване на дневния ред, напомни на членовете при наличие на предложение за тема, която да се включи извънредно в дневния ред на следващото заседание, може да го изпратят в Областна администрация – Русе по официалния ред за предприемане на последващи действия.